ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 25. októbra 2011 *

V spojených veciach C-509/09 a C-161/10,

ktorých predmetom sú dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Bundesgerichtshof (Nemecko) (C-509/09) a Tribunal de grande instance de Paris (Francúzsko) (C-161/10) z 10. novembra 2009 a 29. marca 2010 a doručené Súdnemu dvoru 9. decembra 2009 a 6. apríla 2010, ktoré súvisia s konaniami:

eDate Advertising GmbH

proti

X

a

Olivier Martinez,

* Jazyky konania: nemčina a francúzština.

Robert Martinez

proti

MGN Limited,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, U. Lõhmus a M. Safjan (spravodajca), sudcovia E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen a T. von Danwitz,

generálny advokát: P. Cruz Villalón,
tajomník: B. Fülöp, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. decembra 2010,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— eDate Advertising GmbH, v zastúpení: H. Graupner a M. Dörre, Rechtsanwälte,

— X, v zastúpení: A. Stopp, Rechtsanwalt,

— MGN Limited, v zastúpení: C. Bigot, advokát,

— nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a J. Kemper, splnomocnení zástupcovia,

— francúzska vláda, v zastúpení: G. de Bergues a B. Beaupère-Manokha, splnomocnení zástupcovia,

— dánska vláda, v zastúpení: C. Vang, splnomocnený zástupca,

— grécka vláda, v zastúpení: S. Chala, splnomocnená zástupkyňa,

— talianska vláda, v zastúpení: W. Ferrante, splnomocnená zástupkyňa,

— luxemburská vláda, v zastúpení: C. Schiltz, splnomocnený zástupca,

— rakúska vláda, v zastúpení: C. Pesendorfer a E. Riedl, splnomocnení zástupcovia,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: F. Penlington, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci J. Stratford, QC,

— Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin, splnomocnený zástupca,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. marca 2011,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 5 bodu 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42, ďalej len „nariadenie“) a článku 3 ods. 1 a 2 smernice 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode) (Ú. v. ES L 178, s. 1; Mim. vyd. 13/025, s. 399, ďalej len „smernica“).

2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch sporov medzi X na jednej strane a spoločnosťou eDate Advertising GmbH (ďalej len „eDate Advertising“) na druhej strane a medzi Olivierom a Robertom Martinezovcami na jednej strane a spoločnosťou MGN Limited (ďalej len „MGN“) na druhej strane vo veci občianskoprávnej zodpovednosti týchto žalovaných týkajúcej sa informácií a fotografií uverejnených na internete.

Právny rámec

Nariadenie

3 Odôvodnenie č. 11 nariadenia uvádza:

„Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. Bydlisko (sídlo) právnickej osoby treba definovať osobitne, aby boli spoločné pravidlá prehľadnejšie a vyhlo sa konfliktu právomoci."

4 Podľa článku 2 ods. 1 nariadenia, ktorý sa nachádza v jeho kapitole II („Právomoc") oddiele 1 nazvanom „Všeobecné ustanovenia":

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu."

5 Článok 3 ods. 1 toho istého nariadenia stanovuje:

„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

6 Článok 5 bod 3, ktorý je súčasťou kapitoly II oddielu 2 nazvaného „Osobitná právomoc“, znie:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno žalovať v druhom členskom štáte:

…

3. vo veciach nárokov na náhradu škody z iného ako zmluvného vzťahu, na súdoch podľa miesta, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“.

Smernica

7 Štvrtá veta odôvodnenia č. 22 smernice znie:

„Okrem toho, za účelom efektívneho zabezpečenia slobody poskytovania služieb a právnej istoty pre dodávateľov a príjemcov služieb, takéto služby informačnej spoločnosti by mali v zásade podliehať zákonom toho členského štátu, v ktorom má poskytovateľ služby sídlo.“

8 Odôvodnenie č. 23 smernice stanovuje:

„Táto smernica nemá za cieľ ustanovovať dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného týkajúceho sa kolízie zákonov, ani sa nezaoberá právomocou súdov. Ustanovenia o uplatniteľnom práve navrhnuté podľa pravidiel medzinárodného práva súkromného nesmú obmedzovať slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti, ktorá je ustanovená v tejto smernici."

9 Odôvodnenie č. 25 smernice spresňuje:

„Národné súdy, vrátane civilných súdov, ktoré prerokovávajú spory súkromného práva, môžu prijať opatrenia, ktoré umožnia obmedzenie slobody poskytovania služieb informačnej spoločnosti v súlade s podmienkami ustanovenými v tejto smernici."

10 Podľa článku 1 ods. 1 smernice je jej cieľom „prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu zabezpečením voľného pohybu služieb informačnej spoločnosti medzi členskými štátmi".

11 Článok 1 ods. 4 smernice znie:

„Táto smernica neustanovuje dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného, ani sa nezaoberá súdnou právomocou."

12 Podľa článku 2 písm. h) bodu i) smernice:

„Koordinovaná oblasť sa týka požiadaviek, ktoré musí poskytovateľ služieb spĺňať pokiaľ ide o:

— začatie činnosti súvisiacej so službou informačnej spoločnosti, ako napríklad požiadavky týkajúce sa kvalifikácie, udeľovania oprávnení alebo oznamovania,

— vykonávanie činnosti služby informačnej spoločnosti, ako napríklad požiadavky týkajúce sa správania sa poskytovateľa služieb, požiadavky týkajúce sa kvality alebo obsahu služby, vrátane tých, ktoré sa uplatňujú na reklamu a zmluvy alebo požiadavky týkajúce sa zodpovednosti poskytovateľa služieb."

13 Článok 3 ods. 1 a 2 smernice stanovuje:

„1. Každý členský štát zabezpečí, aby služby informačnej spoločnosti poskytované poskytovateľom služieb, ktorý má sídlo na jeho území, boli v súlade s vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa uplatňujú v príslušnom členskom štáte a ktoré spadajú do koordinovanej oblasti.

2. Členské štáty nemôžu z dôvodov spadajúcich do koordinovanej oblasti obmedziť slobodu poskytovania služieb informačnej spoločnosti z iného členského štátu."

14 Článok 3 ods. 4 smernice spresňuje podmienky, za ktorých členské štáty môžu prijať opatrenia na výnimku z odseku 2 v súvislosti s určitou danou službou informačnej spoločnosti.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-509/09

15 V roku 1993 bol pán X, ktorý má bydlisko v Nemecku, spolu so svojím bratom odsúdený nemeckým súdom na trest odňatia slobody na doživotie za vraždu známeho herca. V januári 2008 bol podmienečne prepustený.

16 Spoločnosť eDate Advertising, ktorá je usadená v Rakúsku, prevádzkuje internetový portál pod adresou „www.rainbow.at“. V rubrike „Info-News“ na stránkach vyhradených pre staršie informácie mala žalovaná až do 18. júna 2007 umiestnenú jednu zobraziteľnú informáciu z 23. augusta 1999. Boli v nej uvedené mená pána X a jeho brata a to, že adresovali Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd) v Karlsruhe (Nemecko) sťažnosť proti rozsudku, ktorým boli odsúdení. Okrem stručného opisu činu spáchaného v roku 1990 je citovaný advokát odsúdených, ktorý uviedol, že by chceli preukázať, že niekoľko hlavných svedkov svedčiacich v ich neprospech nesvedčilo v konaní pravdivo.

17 Pán X vyzval spoločnosť eDate Advertising, aby sa zdržala uverejňovania informácií a aby vyhlásila, že tak nebude robiť ani v budúcnosti. Spoločnosť eDate Advertising na tento list neodpovedala, avšak 18. júna 2007 spornú informáciu odstránila zo svojej internetovej stránky.

18 Vo svojej žalobe podanej na nemecké súdy sa pán X domáha, aby o ňom v súvislosti so spáchaným činom spoločnosť eDate Advertising prestala uvádzať informácie s uvedením jeho celého mena. Spoločnosť eDate Advertising v prvom rade spochybnila medzinárodnú právomoc nemeckých súdov. Vzhľadom na to, že žalobe bolo na

oboch súdoch nižších stupňov vyhovené, spoločnosť eDate Advertising zotrváva v konaní na Bundesgerichtshof na svojich návrhoch na zamietnutí žaloby.

19 Bundesgerichtshof uvádza, že výsledok sporu závisí na otázke, či nižšie súdy správne pripustili medzinárodnú právomoc na riešenie sporu podľa článku 5 bodu 3 nariadenia.

20 Bundesgerichtshof zastáva názor, že ak nemecké súdy majú medzinárodnú právomoc, vzniká otázka, či sa použije nemecké, alebo rakúske právo. Podľa uvedeného súdu to závisí od výkladu článku 3 ods. 1 a 2 smernice.

21 Na jednej strane Bundesgerichtshof zastáva názor, že zásada krajiny pôvodu by mohla predstavovať korektív na úrovni hmotného práva. Hmotnoprávny výsledok stanovený právom, ktoré by bolo uznané za uplatniteľné na základe kolíznych pravidiel štátu sídla súdu, by bol v konkrétnom prípade po obsahovej stránke zmenený a obmedzený na menej prísne požiadavky práva krajiny pôvodu. Uvedený súd uvádza, že podľa tohto výkladu by zásada krajiny pôvodu ponechala vnútroštátne kolízne pravidlá štátu sídla súdu nedotknuté a použili by sa – rovnako ako základné slobody uvedené v Zmluve o ES – až v rámci konkrétneho porovnania priaznivosti na úrovni hmotného práva.

22 Na druhej strane by podľa Bundesgerichtshof mohol článok 3 smernice zavádzať všeobecnú zásadu v oblasti kolíznych noriem, ktorá by viedla k použitiu iba práva platného v krajine pôvodu a vylučovala by použitie vnútroštátnych kolíznych noriem.

23 Bundesgerichtshof uvádza, že pokiaľ by zásada krajiny pôvodu bola považovaná za prekážku uplatnenia práva na hmotnoprávnej úrovni, bolo by uplatniteľné nemecké medzinárodné právo súkromné, čiže by bolo treba zrušiť napadnuté rozhodnutie

a s konečnou platnosťou zamietnuť opravný prostriedok, pretože by nebolo možné pripustiť nárok navrhovateľa na zdržanie sa konania na základe nemeckého práva. Naopak, ak by zásade krajiny pôvodu bola priznaná kolíznoprávna povaha, bolo by treba nárok pána X na zdržanie sa konania posúdiť podľa rakúskeho práva.

24 Za týchto okolností Bundesgerichtshof rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa formulácia ‚miesto, kde... by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody', ktoré sa uvádza v článku 5 bode 3 nariadenia..., vykladať v prípade (hroziaceho) porušenia práv na ochranu osobnosti obsahom internetových stránok v tom zmysle,

že dotknutá osoba môže podať žalobu na zdržanie sa konania proti prevádzkovateľovi internetových stránok bez ohľadu na to, v ktorom členskom štáte je prevádzkovateľ týchto stránok usadený, takisto na súdy každého členského štátu, v ktorom si možno internetové stránky prezerať,

alebo

je podmienkou právomoci súdov členského štátu, v ktorom prevádzkovateľ internetových stránok nie je usadený, aby existovala osobitná spojitosť napadnutého obsahu alebo internetových stránok so štátom sídla súdu (spojitosť s dotknutým štátom) presahujúca technické možnosti zobrazenia?

2. Ak je uvedená osobitná spojitosť so štátom sídla súdu nevyhnutná:

   Podľa akých kritérií sa táto spojitosť určuje?

   Je rozhodujúce, či sú napadnuté internetové stránky svojím prevádzkovateľom cielene zamerané (aj) na užívateľov internetu v štáte sídla súdu, alebo postačuje, že existuje objektívna spojitosť medzi informáciami zobraziteľnými na internetových stránkach a štátom sídla súdu v tom zmysle, že podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä na základe obsahu sporných internetových stránok, skutočne mohol alebo môže v štáte sídla súdu vzniknúť konflikt protikladných záujmov – záujmu žalobcu zachovať svoje práva na ochranu osobnosti a záujmu prevádzkovateľa vytvárať svoje internetové stránky a poskytovať informácie?

   Je pri stanovení osobitnej spojitosti so štátom sídla súdu dôležitý počet zobrazení sporných internetových stránok v štáte sídla súdu?

3. V prípade, že na potvrdenie právomoci nie je potrebná osobitná spojitosť so štátom sídla súdu, alebo ak pre túto právomoc postačuje, aby existovala objektívna spojitosť medzi spornými informáciami a štátom sídla súdu v tom zmysle, že podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä na základe obsahu sporných internetových stránok, mohol alebo môže v štáte sídla súdu vzniknúť konflikt protichodných záujmov, a ak osobitná spojitosť so štátom sídla súdu nie je podmienená minimálnym počtom zobrazení sporných internetových stránok v štáte sídla súdu:

   Má sa článok 3 ods. 1 a 2 smernice... vykladať v tom zmysle,

že je potrebné pripísať týmto ustanoveniam charakter kolíznych noriem v tom zmysle, že aj v oblasti občianskeho práva stanovujú výlučné uplatňovanie práva platného v štáte pôvodu, pričom vylučujú uplatnenie vnútroštátnych kolíznych noriem,

alebo

v prípade týchto právnych predpisov ide o hmotnoprávny korektív, ktorým sa hmotnoprávny výsledok práva, ktoré bolo podľa vnútroštátnych kolíznych noriem stanovené za rozhodné právo, obsahovo mení a obmedzuje na požiadavky krajiny pôvodu?

V prípade, že článok 3 ods. 1 a 2 smernice... je kolíznou právnou normou:

Stanovujú uvedené ustanovenia iba výlučné uplatnenie hmotného práva platného v krajine pôvodu, alebo tiež uplatnenie kolíznych noriem platných v tejto krajine tak, že je naďalej možný spätný odkaz práva krajiny pôvodu na právo krajiny určenia?“

Vec C-161/10

25 Francúzsky herec Olivier Martinez a jeho otec Robert Martinez podali na Tribunal de grande instance de Paris žalobu proti porušeniu ich súkromného života a práva na prejav osobnej povahy Oliviera Martineza, ku ktorému došlo 3. februára 2008 uverejnením na internetovej stránke na adrese „www.sundaymirror.co.uk“ textu písaného v anglickom jazyku, ktorý bol podľa francúzskeho prekladu, ktorý nebol pri prejednávaní spochybnený, nazvaný „Kylie Minogue sa vrátila k Olivierovi Martinezovi“ a obsahoval opis podrobností týkajúcich sa ich stretnutia.

26 Na základe článku 9 francúzskeho občianskeho zákonníka, ktorý stanovuje, že „každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného života“, bola proti spoločnosti MGN založenej podľa anglického práva, ktorá prevádzkuje internetovú stránku britského denníka *Sunday Mirror*, podaná žaloba. Táto spoločnosť vznáša námietku nedostatku právomoci Tribunal de grande instance de Paris z dôvodu neexistencie dostatočnej spojitosti medzi sporným uverejnením na internete a údajnou škodou spôsobenou na francúzskom území, pričom žalobcovia naopak zastávajú názor, že taká spojitosť nie je nevyhnutná a že v každom prípade existuje.

27 Vnútroštátny súd uvádza, že skutočnosť, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, ku ktorej došlo prostredníctvom internetovej siete, možno považovať za skutočnosť zakladajúcu nárok na náhradu škody, ku ktorej došlo na území len jedného členského štátu, len vtedy, ak existuje dostatočná, podstatná či významná spojitosť s uvedeným územím.

28 Vnútroštátny súd zastáva názor, že riešenie otázky právomoci súdu niektorého členského štátu na rozhodovanie o porušení práv na ochranu osobnosti, ku ktorému došlo na internetovej sieti na internetovej stránke prevádzkovanej osobou s bydliskom v inom členskom štáte a určenej predovšetkým verejnosti tohto iného štátu, zo znenia článku 2 a článku 5 bodu 3 nariadenia jasne nevyplýva.

29 Za týchto podmienok Tribunal de grande instance de Paris rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 2 a článok 5 [bod 3] nariadenia... vykladať tak, že priznávajú právomoc súdu členského štátu rozhodovať o žalobe podanej z dôvodu porušenia práv na ochranu osobnosti, ku ktorému mohlo dôjsť uverejnením informácií a/alebo fotografií na internetovej stránke spravovanej v inom členskom štáte spoločnosťou so sídlom

v tomto druhom štáte, alebo tiež v ďalšom členskom štáte, v každom prípade inom než v prvom členskom štáte:

— buď pod jedinou podmienkou, že túto internetovú stránku si možno prezerať z tohto prvého štátu,

— alebo iba keď medzi skutočnosťou súvisiacou so škodou a územím tohto prvého štátu existuje dostatočná, podstatná alebo významná spojitosť, a v tomto druhom prípade, ak táto spojitosť môže vyplývať:

  — z počtu pripojení na spornú stránku z tohto prvého členského štátu, vyjadreného v absolútnej hodnote alebo pomerne vzhľadom na všetky pripojenia na uvedenú stránku,

  — z bydliska, či dokonca zo štátnej príslušnosti osoby podávajúcej žalobu z dôvodu porušenia jej práv na ochranu osobnosti, či vo všeobecnosti dotknutých osôb,

  — z jazyka, v ktorom je šírená sporná informácia, alebo z akejkoľvek inej skutočnosti, ktorá môže preukázať úmysel prevádzkovateľa tejto stránky obrátiť sa konkrétne na verejnosť tohto prvého štátu,

  — z miesta, kde došlo k uvádzaným skutočnostiam a/alebo kde boli vyhotovené fotografické snímky, ktoré boli prípadne uverejnené na internete,

  — z iných kritérií[?]“

30 Uznesením z 29. októbra 2010 predseda Súdneho dvora rozhodol v súlade s článkom 43 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora o spojení vecí C-509/09 a C-161/10 na účely ústnej časti konania a vyhlásenia rozsudku.

O prípustnosti

31 Talianska vláda zastáva názor, že otázky položené vo veci C-509/09 majú byť vyhlásené za neprípustné z dôvodu, že nie sú pre spor vo veci samej relevantné. Podľa uvedenej vlády žaloba na zdržanie sa konania predstavuje v rámci súdnych konaní inštitút určený pre naliehavé prípady, a predpokladá teda, že správanie spôsobujúce ujmu naďalej trvá. Talianska vláda sa domnieva, že z opisu skutkového stavu v prejednávanej veci však vyplýva, že od správania považovaného za spôsobujúce ujmu sa už v čase podávania žaloby na zdržanie sa konania upustilo, lebo prevádzkovateľ internetových stránok odstránil spornú informáciu ešte pred začatím konania.

32 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci konania zavedeného článkom 267 ZFEÚ prislúcha výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý vec prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti konkrétneho prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok položených Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (pozri rozsudok zo 17. februára 2011, TeliaSonera Sverige, C-52/09, Zb. s. I-527, bod 15 a citovanú judikatúru).

33 Súdny dvor totiž môže zamietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátneho súdu len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá žiadnu súvislosť s realitou ani predmetom sporu vo veci samej, najmä ak ide o hypotetický problém (pozri rozsudok TeliaSonera Sverige, už citovaný, bod 16).

34 Nič však nenasvedčuje tomu, že v konaní vo veci samej sa žaloba na zdržanie sa konania stala bezpredmetnou z dôvodu, že prevádzkovateľ internetových stránok odstránil spornú informáciu ešte pred začatím konania. Ako je totiž uvedené v bode 18 tohto rozsudku, žalobe na zdržanie sa konania bolo u oboch súdov nižších stupňov vyhovené.

35 V každom prípade Súdny dvor už uviedol, že článok 5 bod 3 nariadenia vzhľadom na svoje znenie nepredpokladá, že ujma v súčasnosti ešte existuje (pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. októbra 2002, Henkel, C-167/00, Zb. s. I-8111, body 48 a 49). Z toho vyplýva, že žaloba, ktorej cieľom je zabrániť tomu, aby sa opakovalo správanie považované za protiprávne, spadá do pôsobnosti uvedeného ustanovenia.

36 Za týchto okolností treba považovať návrh na začatie prejudiciálneho konania za prípustný.

O prejudiciálnych otázkach

O výklade článku 5 bodu 3 nariadenia

37 Vnútroštátne súdy sa prvými dvomi otázkami vo veci C-509/09 a jedinou otázkou vo veci C-161/10, ktoré treba preskúmať spoločne, v podstate pýtajú Súdneho dvora, ako sa má vykladať formulácia „miesto, kde došlo alebo by mohlo dôjsť ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody“ použitá v článku 5 bode 3 nariadenia v prípade údajného porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom obsahu informácií uverejnených na internetových stránkach.

38 Aby bolo možné odpovedať na tieto otázky, treba po prvé pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia nariadenia musia vykladať autonómne s prihliadnutím na jeho štruktúru a ciele (pozri najmä rozsudok zo 16. júla 2009, Zuid-Chemie, C-189/08, Zb. s. I-6917, bod 17 a citovanú judikatúru).

39 Po druhé, keďže nariadenie nahradilo vo vzťahoch medzi členskými štátmi Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach z 27. septembra 1968 (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmenený a doplnený jednotlivými dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru (ďalej len „Bruselský dohovor"), výklad ustanovení tohto dohovoru podaný Súdnym dvorom platí takisto pre ustanovenia uvedeného nariadenia, pokiaľ je možné považovať ustanovenia týchto právnych predpisov Spoločenstva za rovnocenné (rozsudok Zuid-Chemie, už citovaný, bod 18).

40 Podľa ustálenej judikatúry platí, že pravidlo osobitnej právomoci, ktoré je ako výnimka zo zásady právomoci súdu miesta bydliska žalovaného uvedené v článku 5 bode 3 nariadenia, je založené na existencii osobitne úzkej spojitosti medzi sporom a súdom miesta, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody, čo odôvodňuje priznanie právomoci tomuto súdu kvôli riadnemu výkonu spravodlivosti a hospodárnej organizácii konania (pozri rozsudok Zuid-Chemie, už citovaný, bod 24 a citovanú judikatúru).

41 Treba tiež pripomenúť, že formulácia „miesto, kde došlo ku skutočnosti, ktorá zakladá nárok na náhradu škody" sa vzťahuje na miesto príčinnej súvislosti a zároveň na miesto, kde došlo ku škode. Obe tieto miesta môžu predstavovať významnú spojitosť z hľadiska súdnej právomoci vzhľadom na to, že každé z nich môže podľa okolností poskytnúť zvlášť užitočné údaje týkajúce sa dôkazov a organizácie konania (rozsudok zo 7. marca 1995, Shevill a i., C-68/93, Zb. s. I-415, body 20 a 21).

42 Pokiaľ ide o uplatnenie týchto dvoch kritérií väzby na žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy údajne spôsobenej uverejnením poškodzujúcim povesť, Súdny dvor zastával názor, že v prípade poškodenia povesti prostredníctvom článku šíreného v tlači v niekoľkých zmluvných štátoch môže poškodený podať proti vydavateľovi žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy na súdy zmluvného štátu, v ktorom je vydavateľ, ktorý zverejnil článok poškodzujúci povesť, usadený, ktoré majú právomoc na priznanie náhrady celej ujmu vyplývajúcej z poškodenia povesti, alebo na súdy každého zmluvného štátu, v ktorom došlo k uverejneniu a v ktorom podľa tvrdenia poškodeného došlo k poškodeniu jeho povesti, ktoré majú právomoc len na priznanie náhrady škody spôsobenej v štáte sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná (rozsudok Shevill a i., už citovaný, bod 33).

43 V tejto súvislosti Súdny dvor tiež uviedol, že aj keď je pravda, že obmedzenie právomoci súdov štátu, v ktorom je informácia šírená, len na škodu spôsobenú v štáte sídla súdu so sebou nesie nepriaznivé následky, žalobca má však stále možnosť podať svoj návrh v celom rozsahu na súd buď miesta bydliska žalovaného, alebo miesta, kde je vydavateľ, ktorý uverejnil článok poškodzujúci povesť, usadený (rozsudok Shevill a i., už citovaný, bod 32).

44 Ako uviedol generálny advokát v bode 39 svojich návrhov, tieto závery môžu platiť aj pre iné oznamovacie prostriedky a spôsoby komunikácie a môžu zahŕňať veľkú škálu porušení práv na ochranu osobnosti existujúcich v jednotlivých právnych poriadkoch, ako sú napríklad porušenia uvedené žalobcami vo veci samej.

45 Ako však uvádzajú vnútroštátne súdy a väčšina účastníkov konania a dotknutých osôb, ktorí predložili svoje pripomienky Súdnemu dvoru, uverejnenie obsahu informácií na internetových stránkach sa odlišuje od územne obmedzeného šírenia takého média, ako je tlač, v tom, že cieľom tohto uverejnenia je v zásade všadeprítomnosť obsahu uvedených informácií. S týmto obsahom sa môže okamžite oboznámiť neobmedzený počet užívateľov internetu kdekoľvek na svete nezávisle od toho, či má jeho vydavateľ v úmysle, aby tento obsah bol prístupný mimo členského štátu jeho usadenia a mimo jeho kontroly.

46 Zdá sa teda, že internet znižuje užitočnosť kritéria týkajúceho sa šírenia, keďže rozsah šírenia obsahu informácií na internete je v zásade univerzálny. Z technického hľadiska navyše nie je vždy možné tento rozsah šírenia s určitosťou a spoľahlivosťou kvantifikovať vo vzťahu ku konkrétnemu členskému štátu, a preto ani ohodnotiť škodu spôsobenú výlučne v tomto členskom štáte.

47 V kontexte internetu ťažkosti s uplatnením uvedeného kritéria miesta, kde ku škode došlo, ktorý vyplýva z už citovaného rozsudku Shevill a i., sú, ako uvádza generálny advokát v bode 56 svojich návrhov, v protiklade so závažnosťou ujmy, ktorú môže utrpieť držiteľ práva na ochranu osobnosti, ktorý zistí, že obsah informácie zasahujúci do uvedeného práva je prístupný na akomkoľvek mieste na svete.

48 Treba teda prispôsobiť kritériá väzby zmienené v bode 42 tohto rozsudku tak, aby osoba, ktorej právo na ochranu osobnosti bolo porušené prostredníctvom internetu, mohla podľa miesta, kde došlo ku škode spôsobenej uvedeným porušením v Európskej únii, podať žalobu o náhradu celej tejto škody. Vzhľadom na to, že dosah obsahu informácie uverejnenej na internete na práva na ochranu osobnosti môže byť najlepšie posúdený súdom miesta, kde má údajný poškodený centrum svojich záujmov, priznanie právomoci tomuto súdu spĺňa cieľ spočívajúci v riadnom výkone spravodlivosti, ktorý je uvedený v bode 40 tohto rozsudku.

49 Miestom, kde má osoba centrum svojich záujmov, je vo všeobecnosti miesto jej obvyklého pobytu. Osoba však môže mať centrum svojich záujmov aj v členskom štáte, v ktorom nemá obvyklý pobyt, pokiaľ môžu iné indície, ako napríklad výkon povolania, preukázať zvlášť úzku väzbu k tomuto štátu.

50 Právomoc súdu miesta, kde má údajný poškodený centrum svojich záujmov, je v súlade s cieľom spočívajúcim v predvídateľnosti pravidiel na určenie právomoci (pozri rozsudok z 12. mája 2011, BVG, C-144/10, Zb. s. I-3961, bod 33) tiež vo vzťahu k žalovanému, keďže vydavateľ obsahu spôsobujúceho ujmu môže v čase uverejnenia tohto obsahu na internete poznať centrá záujmov osôb, ktorých sa týka. Treba preto vyvodiť záver, že kritérium centra záujmov umožňuje žalobcovi ľahko identifikovať súd, na ktorý sa môže obrátiť, a zároveň žalovanému rozumne predvídať súd, na ktorom môže byť žalovaný (pozri rozsudok z 23. apríla 2009, Falco Privatstiftung a Rabitsch, C-533/07, Zb. s. I-3327, bod 22 a citovanú judikatúru).

51 Okrem toho, pokiaľ nie je podaná žaloba o náhradu celej nemajetkovej ujmy, priznáva kritérium miesta, kde k ujme došlo, vyplývajúce z už citovaného rozsudku Shevill a i., právomoc súdom každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah informácie uverejnenej na internete. Tieto súdy majú právomoc len na rozhodovanie o ujme spôsobenej na území členského štátu sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná.

52 V dôsledku toho treba na prvé dve otázky vo veci C-509/09 a na jedinú otázku vo veci C-161/10 odpovedať tak, že článok 5 bod 3 nariadenia sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade údajného porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom obsahu informácií uverejnených na internetových stránkach má osoba, ktorá sa považuje za poškodenú, možnosť podať žalobu o náhradu celej škody, ktorá jej bola spôsobená, buď na súdy členského štátu, v ktorom je vydavateľ tohto obsahu usadený, alebo na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmov. Táto osoba môže tiež namiesto žaloby o náhradu celej škody, ktorá jej bola spôsobená, podať žalobu na súdy každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah informácie uverejnenej na internete. Tieto súdy majú právomoc rozhodovať len o škode spôsobenej na území členského štátu sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná.

O výklade článku 3 smernice

53 Bundesgerichtshof sa svojou treťou otázkou vo veci C-509/09 snaží zistiť, či ustanovenie článku 3 ods. 1 a 2 smernice majú charakter kolíznych pravidiel v tom zmysle, že aj v občianskom práve stanovujú pre služby informačnej spoločnosti výlučné použitie práva platného v krajine pôvodu a vylučujú použitie vnútroštátnych kolíznych noriem, alebo, či predstavujú korektív, ktorý mení obsah práva, ktoré bolo podľa vnútroštátnych kolíznych noriem určené ako uplatniteľné, tak, aby bolo v súlade s požiadavkami krajiny pôvodu.

54 Tieto ustanovenia treba skúmať nielen vzhľadom na ich znenie, ale aj vzhľadom na ich kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej sú súčasťou (pozri rozsudky z 19. septembra 2000, Nemecko/Komisia, C-156/98, Zb. s. I-6857, bod 50; zo 7. decembra 2006, SGAE, C-306/05, Zb. s. I-11519, bod 34, a zo 7. októbra 2010, Lassal, C-162/09, Zb. s. I-9217, bod 49).

55 Z tohto hľadiska výrok aktu Únie nemožno oddeliť od jeho odôvodnenia a má sa vykladať, ak je to potrebné, tak, aby sa zohľadnili dôvody, ktoré viedli k jeho prijatiu (rozsudky z 29. apríla 2004, Taliansko/Komisia, C-298/00 P, Zb. s. I-4087, bod 97 a citovaná judikatúra, ako aj Lassal, už citovaný, bod 50).

56 Cieľom smernice, ktorá bola prijatá na základe článku 47 ods. 2 ES a článkov 55 ES a 95 ES, je podľa jej článku 1 ods. 1 prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu zabezpečením voľného pohybu služieb informačnej spoločnosti medzi členskými štátmi. Jej odôvodnenie č. 5 uvádza ako právne prekážky riadneho fungovania vnútorného trhu v tejto oblasti rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi predpismi, ako aj právnu neistotu vo vnútroštátnych právnych úpravách, ktoré sa na tieto služby vzťahujú.

57 Vo väčšine aspektov elektronického obchodu pritom nie je cieľom smernice harmonizácia hmotnoprávnych ustanovení, ale jej cieľom je definovanie „koordinovanej oblasti“, v rámci ktorej mechanizmus článku 3 má podľa jej odôvodnenia č. 22 umožniť, aby služby informačnej spoločnosti v zásade podliehali právnej úprave členského štátu, v ktorom je ich poskytovateľ usadený.

58 V tejto súvislosti treba uviesť, že právna úprava členského štátu, v ktorom je poskytovateľ usadený, zahŕňa oblasť občianskeho práva, čo vyplýva okrem iného z odôvodnenia č. 25 smernice, ako aj zo skutočnosti, že príloha tejto smernice vymenováva práva a povinnosti občianskoprávnej povahy, na ktoré sa mechanizmus článku 3 neuplatní. Okrem toho uplatnenie tohto článku na zodpovednosť poskytovateľov je výslovne stanovená článkom 2 písm. h) bodom i) druhou zarážkou smernice.

59 Z článku 3 ods. 1 a 2 smernice v spojení s vyššie uvedenými ustanoveniami a cieľmi vyplýva, že mechanizmus upravený smernicou vyžaduje dodržiavanie požiadaviek hmotného práva platného v krajine usadenia poskytovateľa aj v občianskom práve. Vzhľadom na to, že neexistujú záväzné harmonizačné ustanovenia na úrovni Únie, jedine uznanie záväznosti vnútroštátnej právnej úpravy, ktorej sa normotvorca rozhodol podriadiť poskytovateľov a ich služby, môže totiž zaručiť plný účinok slobodného poskytovania uvedených služieb. Článok 3 ods. 4 smernice potvrdzuje taký výklad tým, že uvádza podmienky, za ktorých sa členské štáty môžu odchýliť od odseku 2 tohto článku, pričom tento výpočet podmienok treba považovať za taxatívny.

60 Výklad článku 3 smernice musí však zohľadniť aj jej článok 1 ods. 4, podľa ktorého táto smernica nestanovuje dodatočné pravidlá medzinárodného práva súkromného týkajúce sa kolízie práva.

61 V tejto súvislosti treba uviesť, že z výkladu pravidla vnútorného trhu upraveného v článku 3 ods. 1 smernice, podľa ktorého vedie toto pravidlo k použitiu hmotného práva platného v členskom štáte usadenia, nevyplýva jeho kvalifikácia ako pravidla medzinárodného práva súkromného. Tento odsek totiž predovšetkým ukladá členským štátom povinnosť, aby dbali na to, aby služby informačnej spoločnosti poskytované poskytovateľom usadeným na ich území dodržiavali vnútroštátne predpisy uplatniteľné v týchto členských štátoch spadajúce do koordinovanej oblasti. Uloženie takej povinnosti nemá charakteristické vlastnosti kolízneho pravidla určeného na vyriešenie osobitného kolidovania viacerých použiteľných právnych poriadkov.

62 Okrem toho článok 3 ods. 2 smernice zakazuje členským štátom, aby z dôvodov spadajúcich do koordinovanej oblasti obmedzovali voľný pohyb služieb informačnej spoločnosti z iného členského štátu. Naopak, z článku 1 ods. 4 smernice v spojení s jej odôvodnením č. 23 vyplýva, že hostiteľské členské štáty môžu v zásade slobodne určiť na základe svojho medzinárodného práva súkromného uplatniteľné hmotnoprávne predpisy, pokiaľ z toho nevyplýva obmedzenie slobodného poskytovania služieb elektronického obchodu.

63 Z toho vyplýva, že článok 3 ods. 2 smernice neukladá prebratie do vnútroštátneho právneho poriadku vo forme osobitného kolízneho pravidla.

64 Ustanovenie článku 3 ods. 1 a 2 smernice treba však vykladať tak, aby bolo zaručené, že koordinačný prístup, ktorý prijal normotvorca Únie, skutočne umožňuje zabezpečiť voľný pohyb služieb informačnej spoločnosti medzi členskými štátmi.

65 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor už uviedol, že kogentné ustanovenia smernice, ktoré sú nevyhnutné na uskutočnenie cieľov vnútorného trhu, musia byť použiteľné aj vtedy, pokiaľ je zvolené iné právo (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. novembra 2000, Ingmar, C-381/98, Zb. s. I-9305, bod 25, a z 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali, C-465/04, Zb. s. I-2879, bod 23).

66 Pokiaľ však ide o mechanizmus stanovený v článku 3 smernice, treba prijať záver, že podriadenie služieb elektronického obchodu právnej úprave členského štátu usadenia ich poskytovateľov v zmysle uvedeného článku 3 ods. 1 by neumožňovalo plne zaručiť voľný pohyb týchto služieb, pokiaľ by poskytovatelia museli nakoniec v hostiteľskom členskom štáte dodržiavať prísnejšie požiadavky, než sú tie, ktoré sa na nich uplatňujú v ich členskom štáte usadenia.

67 Z toho vyplýva, že článok 3 smernice, s výhradou výnimiek povolených v súlade s podmienkami stanovenými v tomto článku 3 ods. 4, bráni tomu, aby poskytovateľ služby elektronického obchodu podliehal prísnejším požiadavkám, než sú tie, ktoré stanovuje hmotné právo platné v členskom štáte, v ktorom je uvedený poskytovateľ usadený.

68 So zreteľom na uvedené treba na tretiu otázku vo veci C-509/09 odpovedať tak, že článok 3 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že neukladá prebratie do vnútroštátneho právneho poriadku vo forme osobitného kolízneho pravidla. Pokiaľ však ide o koordinovanú oblasť, členské štáty musia zabezpečiť, aby s výhradou výnimiek povolených v súlade s podmienkami stanovenými v článku 3 ods. 4 smernice poskytovateľ služby elektronického obchodu nepodliehal prísnejším požiadavkám, než sú tie, ktoré stanovuje hmotné právo uplatniteľné v členskom štáte, v ktorom je tento poskytovateľ usadený.

O trovách

69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaniach pred vnútroštátnymi súdmi, o trovách konania rozhodnú tieto vnútroštátne súdy. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

1. **Článok 5 bod 3 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade údajného porušenia práv na ochranu osobnosti prostredníctvom obsahu informácií uverejnených na internetových stránkach má osoba, ktorá sa považuje za poškodenú, možnosť podať žalobu o náhradu celej škody, ktorá jej bola spôsobená, buď na súdy členského štátu, v ktorom je vydavateľ tohto obsahu usadený, alebo na súdy členského štátu, v ktorom sa nachádza centrum jej záujmov. Táto osoba môže tiež namiesto žaloby o náhradu celej škody, ktorá jej bola spôsobená, podať žalobu na súdy každého členského štátu, na ktorého území je alebo bol prístupný obsah informácie uverejnenej na internete. Tieto súdy majú právomoc rozhodovať len o škode spôsobenej na území členského štátu sídla súdu, na ktorý je žaloba podaná.**

2. **Článok 3 smernice 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode), sa má vykladať v tom zmysle, že neukladá prebratie do vnútroštátneho právneho poriadku vo forme osobitného kolízneho pravidla. Pokiaľ však ide o koordinovanú oblasť, členské štáty musia zabezpečiť, aby s výhradou**

výnimiek povolených v súlade s podmienkami stanovenými v článku 3 ods. 4 smernice 2000/31 poskytovateľ služby elektronického obchodu nepodliehal prísnejším požiadavkám, než sú tie, ktoré stanovuje hmotné právo uplatniteľné v členskom štáte, v ktorom je tento poskytovateľ usadený.

Podpisy